

על פיתוח יוזמה חברתית

או: איך לא להרגיש לבד בהפסקה

מאת: מור לוי, יועצת חינוכית פסיכותרפיוטית ומטפלת במשחק

רואה אותה משתתפת במשחק הכיתתי של הבנות. משחקת איתן "חיי שרה". אז למה היא מספרת להורים שהיא בודדה בהפסקה?"

ובאופן מעניין...שני הצדדים צודקים!

אני רוצה לשתף אתכם במקרה מוזר שנתקלתי בו לא פעם....

ההורים מספרים לי: "הילדה שלנו לבד בהפסקה.... אין לה חברות"

והמחנכת אומרת: "אני לא יודעת על מה ההורים מדברים... לפעמים אני רוצה לצלם את הילדה בהפסקה. בכל פעם שאני תורנית בהפסקה אני

הילד שואל את עצמו שוב ושוב: האם הילדים אוהבים אותי? האם הם מעריכים אותי? האם יש לי השפעה על המצב החברתי?

החברתית שהם רואים בה, ואינה מאפשרת להם לברוח.

ילד עם קשיים חברתיים, פעמים רבות יוצא להפסקה בתחושה של דריכות, אפילו חרדה. במהלך ההפסקה, הילד שואל את עצמו שוב ושוב, בדרכים

שונות: **האם הילדים אוהבים אותי? האם הילדים מעריכים אותי? האם תהיה לי השפעה על המצב החברתי אם ארצה בכך?**

מה מיוחד בהפסקה? הפסקה היא מצב חברתי שבו כל ילדי הכיתה נמצאים ביחד במרחב נתון. חייבים לצאת להפסקה, אי אפשר להתחמק מזה... בהפסקה כל ילד בוחר עם מי לשחק ומה לעשות.

בגלל הנסיבות המיוחדות האלה, ההפסקה מאלצת ילדים עם קשיים חברתיים להתעמת עם התמונה

על פיתוח יוזמה חברתית

או: איך לא להרגיש לבד בהפסקה

האם יש לי השפעה כלשהי על המצב החברתי?

אם אציע הצעה במהלך המשחק, האם יקשיבו לי? אם המשחק הקבוצתי יסתיים והילדים יתפצלו לזוגות או לקבוצות, האם מישהו ימשיך איתי?

וכך למעשה ילד הסובל מקשיים חברתיים משתתף במשחק חברתי, אך המחשבות שלא מרפות... מרחיקות אותו מהחברים, גורמות לו להרגיש לא שייך.

האם הילדים אוהבים אותי?

האם יש מישהו בקבוצה שהוא באמת חבר שלי? שיש לי איתו קשר אמיתי, שימשך גם אחרי שהמשחק יגמר?

האם הילדים מעריכים אותי?

האם הם בוחנים אותי כרגע, אולי לא אצליח במשחק ואז... מה ההשלכות? אולי יבחרו אותי אחרון או לא ירצו לשחק איתי יותר?

אם אגיד משהו, מה הם יחשבו עלי? שאני מוזר? שאני טיפשה?

למעשה, הילד מרגיש בודד בהפסקה, כשהוא משחק עם החברים, יותר ממצב שבו הוא נמצא לבד בבית!

השפעה: כאשר ההורים, הילד והצוות החינוכי יוצרים יותר מצבים בהם הילד מרגיש שיש לו שליטה והשפעה על מה שיקרה בהפסקה, הילד הופך להיות יותר בטוח בעצמו. מצבים כאלה יכולים להיווצר סביב תפקיד מובנה שהוא מקבל בהפסקה "נאמן אקלים בטוח בהפסקה", או אפילו סביב משחק (משחק קופסא, ציור מנדלות וכו') שהוא מביא לכיתה ומשתף אחרים במשחק שהביא.

למעשה, הילד מרגיש בודד בהפסקה כשהוא משחק עם החברים, הרבה יותר מאשר מצב בו הוא נמצא בבית שלו לבד!

אז מה ניתן לעשות? ואיך יוזמה חברתית קשורה לכאן?

כלים של יוזמה חברתית יכולים לחזק ילד עם קשיים חברתיים בשלושת התחומים שמטרידים אותו.

על פיתוח יוזמה חברתית

או: איך לא להרגיש לבד בהפסקה

תחושת ערך עצמי, למעשה קשורה ברצון וביכולת של הילד לחשוף את ה"אני האמיתי" שלו בפני חבריו: מה הוא באמת אוהב? מה הוא באמת רוצה? לאלו דברים הוא באמת מוכן להסכים ולמה לא?

אבל הבעיה בהפסקה, שהאירועים מתרחשים מהר. הילד לעיתים מתקשה להבהיר לעצמו את דעותיו או רצונו בזמן אמת, ועוד יותר מתקשה להסביר זאת לאחרים, ללא הכנה ובדרך שתגרום לאחרים להקשיב... כאשר ילד יזום פעילות,

תחושת שליטה והשפעה טובות יכולות להיווצר גם מהתנסויות שקורות אחר הצהריים- כל יזמה מוצלחת שבה יצר קשר עם ילד, שבה יזם פעילות משותפת שמעניינת אותו, או אפילו שיצר משהו והראה לאחרים, מחזקת אותו ומצטרפת למאגר של התנסויות חיוביות. ככל שילד צובר יותר התנסויות חיוביות הוא תופס את עצמו כמשפיע יותר, ואז קל לו יותר לשאת מצבים, כגון משחק קבוצתי, בהם קשה יותר להשפיע.

החשיבה היזמית, כשהיא מתורגמת לשפה הילדית, יכולה מאוד לחזק את הילד, כי הפעולה שלו, החברית, הערכית, המתחשבת, המעניינת... תלויה רק בו! ועל כך הוא יידע לחזק את עצמו! ובדיעבד, צורת חשיבה כזאת תגרום לו גם להיות אוהב יותר, כי הוא ישדר לסביבתו בטחון עצמי בדברים הטובים שיש לו לתת.

ולבסוף, מגיע **הרצון להיות אוהב**... זה הקסם, כי אי אפשר באמת לגרום לאחרים לאהוב אותך....

בוודאי היזמים והעצמאיים מבינכם יודעים, שנשמת אפה של החשיבה היזמית היא סבלנות והתמדה.

אלף פניות עבור לקוח אחד שבאמת קונה.... אלף צפיות בסרטון תמורת דולר. היזם מחזק את עצמו עבור פעולה נכונה שעשה, מעצם היותה טובה ונכונה, ואינו מצפה לתגובה מיידית....

וכאמור, יש לו יותר שליטה על מהלך הדברים הוא יכול לחשוב מראש, בעזרתכם ההורים: במה אני טוב? אלו התנהגויות שלי נותנות לילדים אחרים הרגשה נעימה? איך הייתי רוצה שחברים יתנהגו כלפי ואיך לומר להם את זה?

ההורה יכול לעזור לו להתכונן לקראת היוזמה שלו ולתכנן עם הילד כיצד ינהל אותה, וכיצד יתמודד עם קשיים שונים שעלולים לעלות בדרך...

על פיתוח יוזמה חברתית

או: איך לא להרגיש לבד בהפסקה

החשיבה היזמית, כשהיא מתורגמת לשפה הילדית, יכולה מאוד לחזק את הילד, כי הפעולה שלו, החברית, הערכית, המתחשבת, המעניינת... תלויה רק בו! ועל כך הוא יידע לחזק את עצמו! ובדיעבד, צורת חשיבה כזאת תגרום לו גם להיות אהוב יותר, כי הוא ישרר לסביבתו בטחון עצמי בדברים הטובים שיש לו לתת. לסיכום, יזמות משמעותה לזקק לעצמך, מה מיוחד בך? איזה ערך תוכל לתת לאחרים? ובסבלנות והתמדה לחתור לעבר מצבים בהם תהיה לך מספיק השפעה בכדי לבטא את הערכים שיש לך לתת.... הצלחה חברתית בכיתה אינה בהכרח מטרה בפני עצמה... בינינו, מי באמת זוכר את הילדים שלמדו איתו בכיתה ב'? אנחנו זוכרים רק את התחושות: תחושת המסוגלות או הבושה, תחושת הביחד או תחושת הניכור. ערכים של יזמות, כאשר הם מתווכים בסבלנות ובהתמדה על ידי המבוגר המשמעותי, יכולים לעזור לילדים לחוות את עצמם כבעלי ערך, משפיעים, אהובים ושייכים וגם לתת להם כלים חשובים ביותר להמשך החיים.

"קירוב רחוקים" - ייעוץ אונליין לילדים עם קשיים חברתיים, מפתח כישורים של יוזמה חברתית על ידי מפגשי תמיכה ואימון עם ילדים אחרים.